

NHẠC SĨ LAN ĐÀI

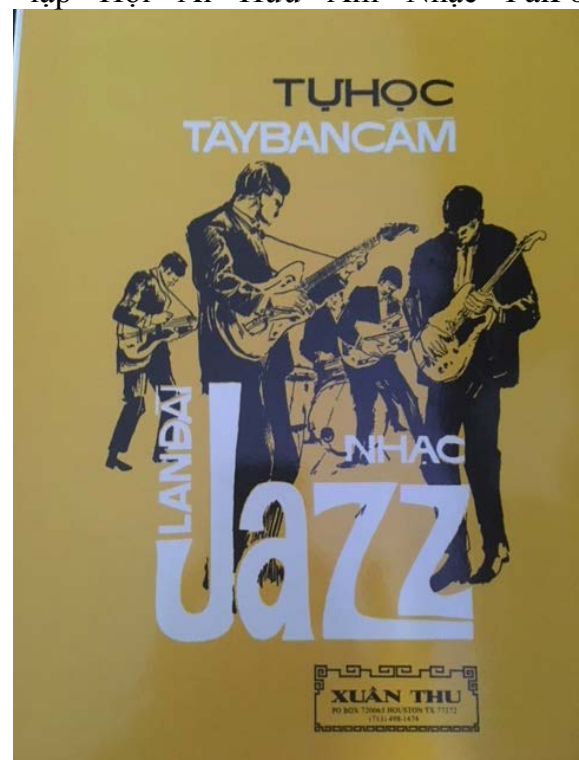
Trương Nguyễn Ngã

Nhớ có buổi chiều muộn ngồi tán gẫu với điêu khắc gia Phạm Văn Hạng bên quán café ven đường. Anh Hạng tâm sự: “*Thú thật, dân văn nghệ làm chết người hết một đời cũng chưa chắc có ai biết đến. Mình may mắn được mọi người biết đến nhiều chứ nhìn quanh anh em nghề nghiệp nhiều người còn giỏi hơn mình đi đâu mà đâu mấy người biết đến. Nói chung phải có số nổi tiếng mới được nổi tiếng chứ đâu phải là chuyện hơn kém nhau trong nghề nghiệp*”. Thoạt nghe mình chỉ nghĩ đó là lời khiêm cung của một bậc đàn anh trong nghề. Sau nghiệm lại mới thấy ngoài sự khiêm cung của một người tài giỏi đó còn là sự chiêm nghiệm sâu sắc của một người từng sống chết gần cả một đời với nghệ thuật.

Thật vậy, những người nghệ sĩ chỉ vì yêu hoặc mang nghiệp dĩ dính tới văn nghệ đã trở thành những con tằm chỉ biết rút ruột mình ra để sáng tác, để cống hiến cho đời bằng khả năng của chính mình. Khi sáng tác mấy ai trong họ nghĩ đến sự nổi tiếng nếu tự thân sự nổi tiếng nó không tìm đường đến với mình. Người Hội An cũng chẳng khác, quan niệm làm văn nghệ cũng chỉ để văn nghệ cho vui. Có nổi tiếng hay không không hẳn là điều họ quan tâm, điều họ quan tâm nhất chính là sở thích và đam mê của họ có mang lại niềm vui, lợi ích cho cộng đồng hay không

mới là điều thiết yếu. Một trong những người Hội An như vậy là nhạc sĩ Lan Đài.

Nhạc sĩ Lan Đài tên thật là Nguyễn Kim Đài, sinh năm 1926 tại Hội An. Là một người có khả năng và yêu âm nhạc, từ những giai đoạn hình thành và sáng tác tân nhạc tại Hội An ông đã tham gia hoạt động âm nhạc bên cạnh những người bạn của mình như: Lê Trọng (*Lê Trọng Nguyễn*), Dương Minh Ninh, Dương Minh Hòa, Trương Đình Quang, Hoàng Tú Mỹ, Hồ Văn Thiết, Huỳnh Bá, Huỳnh Đồng, Huỳnh Phụng, Huỳnh Cẩm dưới sự hướng dẫn nhạc lý của nhạc sĩ La Hối - người sáng lập Hội Ái Hữu Âm Nhạc FaiFo

Bìa ấn phẩm
“Tự học Tây Ban Cầm” của nhạc sĩ Lan Đài

(Societe philharmonique de FaiFoo) năm 1942.

Thời kháng Pháp, ông cùng những người bạn của mình như: Lê Trọng Nguyễn, Phan Huỳnh Điểu, Huỳnh Bá, Hoàng Tú Mỹ, Dương Minh Hòa, tham gia vào Ban văn nghệ kháng chiến liên khu Năm. Sau 1954 ông trở về sinh sống với gia đình tại Hội An. Khoảng năm 1955 ông chuyển vào Phan Rang làm giáo sư dạy âm nhạc tại trường Nguyễn Bình Khiêm thị xã Phan Rang. Năm 1956 ông được chuyển vào dạy âm nhạc tại trường Trung học kiểu mẫu Thủ Đức và Trung học kỹ thuật Cao Thắng Sài Gòn, hai trường trực thuộc hệ thống Đại học Sư phạm Sài Gòn.

Năm 1957 thêm một lần phải chuyển nơi cư ngụ, ông được chuyển vào làm việc tại Bộ Thông tin Sài Gòn (cũ). Từ 1959 trở về sau ông mở lớp dạy tân nhạc tại Sài Gòn và phụ trách “Chương trình Lan Đài”, một chương trình chuyên về âm nhạc trên đài truyền hình Sài Gòn. Đồng thời ông cũng đã sáng tác tân nhạc, nhiều nhạc phẩm của ông cũng đã được phổ biến trên các đài phát thanh, truyền hình, và in ra đĩa nhựa (*đĩa nhạc*) trong thời điểm này.

Có thể kể đến các nhạc phẩm đã xuất bản của ông như: “Chiều Tưởng Nhớ”, “Câu Chuyện Tâm Tình”, “Nuôi Tiếc”, “Đôi tay Ngọc Nữ”, “Quán Chiều”, “Nụ Cười Tái Ngộ”. “Tà Áo Trinh Nguyên”. “Nói Đi Em”. “Sao Vẫn Còn Thương”. “Xếp Áo Thư Sinh”- viết chung với Đăng Vân, “Em Là Tất Cả” và “Tà Áo Tím” - viết chung với Mạnh Phát, “Tìm Về” - viết

chung với Y Vân. Tuyển tập nhạc dành cho thiếu nhi “Nhạc Xanh” viết chung với Y Vân. Tuyển tập nhạc “Nhạc Ru Tuổi Hồng” viết chung với các nhạc sĩ Nguyễn Hiền, Lê Trọng Nguyễn, Hoàng Nguyên, Anh Việt. Các nhạc phẩm và tuyển tập nhạc đều được các nhà xuất bản như Xuân Thu, Khai Trí, Văn Hiến hợp đồng ấn hành trên toàn quốc (*miền Nam*).

Mặt khác ông viết sách dạy sử dụng các loại nhạc cụ, khiêu vũ, sáng tác nhạc, hòa âm, hòa điệu và lý thuyết âm nhạc căn bản như các sách: “Cầm nang Tây ban cầm”, “Tự học Hạ uy cầm”, “Tự học Hạ băng cầm”, “Tự học Đại hồ cầm”, “Tự học Ukulele”, “Tự học Mãng cầm”, “Tự học Tây ban cầm điện”, “Tự học Tây ban cầm điện trầm”, “Tự học Khiêu vũ”, “Nghệ thuật độc tấu Tây ban cầm”, “Tự diễn Tây ban cầm 2000 thế bấm”, “Đề sáng tác một bản nhạc phổ thông” “Hòa điệu sơ cấp” “Nhạc lý căn bản”, “Kỹ thuật hòa âm”, “Hòa điệu tổng quát”, “Tự học Khẩu cầm - Đồng chuyển và di chuyển” viết chung với Đăng Vân. Các sách này hầu hết đều được các nhà xuất bản Khai Trí, Xuân Thu ấn hành trên toàn quốc (*miền Nam*).

Cảm nhận về nhạc Lan Đài, nhà thơ Tô Thùy Yên viết: “...và Lan Đài với Chiều Tưởng Nhớ một thứ *elégie* (bi thương) nào nùng. Ta tưởng chừng như đang đắm mình trong một buổi chiều thu xám, ngoài trời lá chết rụng đầy, tiếng trầm hồ cầm đâu đây đang rên rỉ, than van cho một nức nở sinh ly

- Bàn tay đâu tìm đâu thấy nữa/ Bờ môi
đâu mất đâu ôi tìm đâu”.

Nhưng đâu phải chỉ có một Lan
Đài bi thương nẻo nùng trong Chiều
Trương Nhớ, đâu đó trong những nhạc
phẩm của ông ta còn bắt gặp một Lan
Đài lãng mạn, đong đầy yêu thương.
Trong bản luân vũ Đôi Tay Ngọc Nữ
“*Làn môi thắm tươi làm sáng duyên
thơ/ Với đôi tay ngà chờ đón duyên
mơ*” để rồi mơ về một ngày được đoàn
viên bên người yêu dấu “*Rời đây cánh
chim giang hồ muôn hướng/ Ước mong
mây chiều về bên gác vàng*”.

Nhiều thế hệ cầm đàn nối tiếp
nhau từ ngày ấy đến bây giờ chắc
không ít người đã từng học vỡ lòng từ
những cuốn sách dạy nhạc của ông.
Mấy ai còn nhớ? Thời gian trôi nhanh,
dấu bề cuộc đời là điều không tránh
khỏi, những tác phẩm của ông giờ lưu

lạc phương nao, chắc có còn bao người
lưu giữ.

Kỷ niệm ba mươi lăm năm ngày
mất của Lan Đài, đôi dòng tưởng nhớ
về ông xem như một nén tâm hương
của một kẻ hậu sinh mê nhạc để nhắc
nhớ đến một người Hội An cả một đời
đam mê âm nhạc ♦

* Trân trọng cảm ơn nhạc sĩ Đăng Văn đã
cung cấp tư liệu và hình ảnh.

Vải chài, ảnh Vĩnh Tân